

Cauza C-753/22**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

12 decembrie 2022

Instanța de trimitere:

Bundesverwaltungsgericht (Germania)

Data deciziei de trimitere:

7 septembrie 2022

Reclamantă și recurentă:

QY

Pârâtă și intimată:

Bundesrepublik Deutschland

Obiectul procedurii principale

Efectul obligatoriu al acordării statutului de refugiat de către un stat membru al Uniunii Europene pentru un alt stat membru

Obiectul și temeiul juridic al trimiterii preliminare

Interpretarea dreptului Uniunii, în special a articolului 267 TFUE

Directiva 2013/32/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 privind procedurile comune de acordare și retragere a protecției internaționale (JO 2013, L 180, p. 60) (denumită în continuare „Directiva 2013/32”)

Directiva 2011/95/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate (JO 2011, L 337, p. 9) (denumită în continuare „Directiva 2011/95”)

Regulamentul (UE) nr. 604/2013 al Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe sau de către un apatrid (JO 2013, L 180, p. 31, rectificare în JO 2017, L 49, p. 50) („Regulamentul Dublin III”) (denumit în continuare Regulament nr. 604/2013)

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (JO 2012, C 326, p. 391) (denumită în continuare „carta”)

Întrebarea preliminară

În situația în care un stat membru nu se poate prevala de permisiunea prevăzută la articolul 33 alineatul (2) litera (a) din Directiva 2013/32 de a respinge ca inadmisibilă cererea de protecție internațională în ceea ce privește statutul de refugiat acordat de un alt stat membru, deoarece condițiile de viață din acest stat membru ar expune solicitantul unui risc serios de a suferi tratamente inumane sau degradante în sensul articolului 4 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, articolul 3 alineatul (1) a doua teză din Regulamentul nr. 604/2013, articolul 4 alineatul (1) a doua teză și articolul 13 din Directiva 2011/95, precum și articolul 10 alineatele (2) și (3), articolul 33 alineatul (1) și articolul 33 alineatul (2) litera (a) din Directiva 2013/32 trebuie interpretate în sensul că statutul de refugiat acordat anterior împiedică statul membru în care a fost prezentată o cerere de protecție internațională să o examineze în mod neutru în ceea ce privește soluția ce urmează a fi adoptată, și îl obligă să acorde solicitantului statutul de refugiat fără a analiza condițiile materiale ale acestei protecții?

Dispozițiile de drept al Uniunii invocate

Directiva 2013/32, în special articolul 10 alineatele (2) și (3), articolul 33 alineatul (1), precum și articolul 33 alineatul (2) litera (a)

Directiva 2011/95, în special articolul 4 alineatul (1) a doua teză și articolul 13

Regulamentul nr. 604/2013, în special articolul 3 alineatul (1) a doua teză

Articolul 4 din cartă

Dispozițiile naționale invocate

Legea privind dreptul de azil (denumită în continuare „AsylG”)

Legea privind șederea, exercitarea unei activități remunerate și integrarea străinilor pe teritoriul federal (Legea privind șederea, denumită în continuare „AufenthG”)

Situația de fapt și procedura

- 1 Reclamanta, căreia Bundesamt für Migration und Flüchtlinge [Oficiul Federal pentru Migrație și Refugiați] (denumit în continuare „Oficiul Federal”) i-a recunoscut calitatea de beneficiar al protecției subsidiare, solicită acordarea statutului de refugiat.
- 2 Reclamantei, care s-a născut în anul 1999 și este resortisant sirian, i-a fost acordat în Grecia statutul de refugiat încă din anul 2018. Reclamanta nu se poate întoarce în Grecia, deoarece, din cauza unei hotărâri definitive a unei instanțe administrative, ar exista un risc serios de a suferi în această țară tratamente inumane sau degradante în sensul articolului 4 din cartă.
- 3 Prin decizia din 1 octombrie 2019, Oficiul Federal i-a acordat protecție subsidiară și i-a respins cererea de acordare a statutului de refugiat.
- 4 Acțiunea formulată împotriva acestei decizii a fost respinsă de Verwaltungsgericht [Tribunalul Administrativ], care a reținut în motivarea hotărârii că eligibilitatea invocată nu rezultă din simplul fapt că reclamantei i-a fost acordat în Grecia statutul de refugiat. S-a mai arătat că cererea reclamantei este nefondată, întrucât nu există nicio amenințare de a fi persecutată în Siria.
- 5 În motivarea recursului introdus de reclamantă la instanța de trimitere, aceasta invocă în principal faptul că pârâtei îi este opozabilă acordarea statutului de refugiat.

Motivarea trimiterii preliminare

- 6 Soluționarea prezentului recurs depinde de decizia Curții de Justiție a Uniunii Europene (denumită în continuare „Curtea”) privind interpretarea tratatelor.
- 7 Aprecierea juridică a deciziei atacate a Oficiului Federal se realizează în raport cu AsylG și AufenthG din dreptul german.
- 8 Potrivit dreptului național, reclamanta nu este eligibilă pentru acordarea statutului de refugiat în conformitate cu articolul 3 alineatul (4) prima teză coroborat cu articolul 3 alineatul (1) din AsylG. Instanța de trimitere nu poate însă să constate în lipsa unei decizii preliminare a Curții dacă această accețiune a dispozițiilor de drept național este compatibilă cu dispozițiile de drept al Uniunii menționate în întrebarea preliminară.
- 9 Prin urmare, la întrebarea preliminară de mai sus este necesar răspunsul Curții, deoarece acesta nu poate fi identificat în jurisprudență sa și nici nu se impune cu evidență.
- 10 Reclamanta nu este, potrivit dreptului național, eligibilă pentru acordarea statutului de refugiat. Având în vedere situația particulară a reclamantei,

eligibilitatea nu rezultă din articolul 3 alineatul (4) prima teză coroborat cu articolul 3 alineatul (1) din AsylG. În hotărârea atacată a Verwaltungsgericht, s-a reținut în mod întemeiat că reclamanta a emigrat fără să fi fost persecutată. Realitatea socio-politică din Siria trebuie apreciată în sensul că în cazul repatrierii sale – ipotetice – nu se poate întrevădea că ar exista un risc de a fi persecutată relevant din perspectiva acordării statutului de refugiat.

- 11 Potrivit dreptului național, reclamanta nu este eligibilă nici în considerarea faptului că i-a fost recunoscut anterior în Grecia statutul de refugiat. Conform articolului 60 alineatul (1) a doua teză din AufenthG, acordarea în străinătate a statutului de refugiat de către o anumită țară determină imposibilitatea și a Germaniei de a dispune expulzarea în această țară. De aici nu rezultă însă eligibilitatea pentru acordarea din nou a statutului de refugiat. O obligație mai amplă a Oficiului Federal nu rezultă nici din articolul 3 alineatul (3) din AsylG, întrucât nu sunt întrunite condițiile stabilite de acesta, neputând fi astfel avută în vedere aplicarea acestei dispoziții.
- 12 Instanța de trimitere consideră că trebuie lămurit aspectul dacă dispozițiile menționate de drept al Uniunii se opun, în cazuri precum cel din speță, examinării fără soluționarea cererii de protecție internațională prezentate de reclamantă. Un asemenea efect obligatoriu al acordării statutului de refugiat de către un stat membru al Uniunii Europene pentru un alt stat membru în temeiul dreptului primar este exclus în opinia instanței de trimitere. Aspectul dacă acest efect poate rezulta din dreptul derivat trebuie clarificat de Curte.

Efect obligatoriu în temeiul dreptului primar

- 13 Potrivit articolului 78 alineatul (1) prima teză TFUE, Uniunea dezvoltă o politică comună în domeniul dreptului de azil, al protecției subsidiare și al protecției temporare. Potrivit articolului 78 alineatul (2) TFUE, Parlamentul European și Consiliul adoptă măsurile referitoare la un sistem european comun de azil (denumit în continuare „SECA”). Acest sistem cuprinde, *inter alia*, un regim unitar de azil în favoarea resortisanților țărilor terțe, valabil în toată Uniunea și un regim unitar de protecție subsidiară pentru resortisanții țărilor terțe care, fără să obțină azil european, au nevoie de protecție internațională [articolul 78 alineatul (2) literele (a) și (b) TFUE]. Nici în acest articol și nici în alte dispoziții ale articolului 77 și următoarele TFUE nu pot fi identificate indicii în sensul că acordarea statutului de refugiat într-un stat membru se opune examinării în mod neutru a unei cereri de protecție internațională prezentate într-un alt stat membru. Dimpotrivă, până în prezent nu a existat nicio recunoaștere reciprocă a deciziilor favorabile în materie de azil. Acest lucru corespunde și opiniei exprimate de Comisia Europeană.
- 14 Pornind de la articolele 2 și 3 TUE și de la articolul 67 și articolul 82 alineatul (1) TFUE, Curtea a dezvoltat în plus „principiului încrederii reciproce între statele membre”. Acest principiu impune, îndeosebi în ceea ce privește spațiul de libertate, securitate și justiție, fiecăruia dintre aceste state să considere, mai puțin

în situații excepționale, că toate celelalte state membre respectă dreptul Uniunii și în special drepturile fundamentale recunoscute de acesta (Hotărârea Curții din 19 martie 2019, Ibrahim și alții, C-297/17, C-18/17, C-319/17 și C-438/17, EU:C:2019:219, punctul 83 și următorul, și Hotărârea din 22 februarie 2022, Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides [Unitatea familiei – protecție deja acordată], C-483/20, EU:C:2022:103, punctul 28).

- 15 De aici nu rezultă însă opozabilitatea statutului de refugiat acordat într-un alt stat membru. O consecință juridică atât de extinsă este infirmată de faptul că Uniunea nu a instituit până în prezent niciun regim unitar de protecție în sensul articolului 78 alineatul (2) literele (a) și (b) TFUE. Rezultă că examinarea pe fond a condițiilor cererii de protecție internațională rămâne în competența statului membru căruia i-a fost prezentată această cerere.

Efect obligatoriu în temeiul dreptului derivat

- 16 Nici în dreptul derivat al Uniunii privind refugiații nu se regăsesc dispoziții procedurale sau de drept material care să prevadă în mod expres opozabilitatea în procedura de azil dintr-un alt stat membru a statutului de refugiat acordat de un alt stat membru.
- 17 Curtea nu s-a pronunțat până în prezent asupra problemei dacă efectul obligatoriu al deciziilor de recunoaștere adoptate de statele membre în procedura de azil poate fi desprins din principiul general din dreptul Uniunii, potrivit căruia cererea de azil prezentată de un solicitant este examinată pe fond de un singur stat membru, și anume acela pe care criteriile stabilite de capitolul III din Regulamentul nr. 604/2013 îl desemnează responsabil. Acest principiu este enunțat la articolul 3 alineatul (1) a doua teză din Regulament nr. 604/2013.
- 18 Potrivit jurisprudenței Curții, acesta este un principiu esențial al Regulamentului Dublin III, care este, în general, temeiul SECA (Hotărârea Curții din 2 aprilie 2019, H. și R., C-582/17 și C-583/17, EU:C:2019:280, punctul 78). Acest principiu poate fi deci aplicat și în cazurile – precum al reclamantei – în care examinarea nu se realizează în temeiul Regulamentului nr. 604/2013. Prin urmare, examinarea pe fond de un singur stat membru ar putea beneficia – indiferent de rezultatul examinării – de o prezumție de valabilitate în toate celelalte state membre.
- 19 Nici modul de redactare a articolului 4 alineatul (1) a doua teză și a articolului 13 din Directiva 2011/95 nu se opune interpretării în sensul că pentru recunoașterea în toate statele membre ale Uniunii Europene ar putea fi esențială numai acordarea statutului de refugiat într-un stat membru.
- 20 De asemenea, trebuie să se țină seama de prevederile Directivei 2013/32, în special de considerentul (43) a doua teză, de articolul 10 alineatele (2) și (3), precum și de articolul 33 alineatul (1) și de articolul 33 alineatul (2) litera (a).

- 21 Posibilitatea conferită statelor membre de articolul 33 alineatul (2) litera (a) din Directiva 2013/32 de a nu examina pe fond cererea în cazul în care un alt stat membru a acordat protecție internațională – posibilitate prevăzută pentru Republica Federală Germania la articolul 29 alineatul (1) punctul 2 din AsylG –, poate fi considerată ca expresie a principiului examinării pe fond de un singur stat membru.
- 22 Dacă există însă un caz precum cel de față, în care nu există posibilitatea prevalării de permisiunea prevăzută la articolul 33 alineatul (2) litera (a) din Directiva 2013/32, întrucât s-ar putea produce o încălcare a articolului 4 din cartă, se ridică problema dacă efectul unei decizii de recunoaștere adoptate de un stat membru poate fi obligatoriu pentru toate statele membre, respectiv care sunt consecințele juridice ale acestui efect obligatoriu.
- 23 Astfel, instanța de trimitere consideră că opinia avocatului general Pikamäe (Concluziile avocatului general Pikamäe prezentate în cauza *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* [Unitatea familiei – protecție deja acordată], C-483/20, EU:C:2021:780, punctul 64), cu privire la care Curtea nu s-a pronunțat până în prezent, este edificatoare. Potrivit acestei opinii, statul membru trebuie să considere și să trateze resortisantul țării terțe în cauză ca pe un solicitant de protecție internațională pentru prima dată, independent de cea care i- a fost deja acordată de un alt stat membru. Pentru a nu lipsi articolul 33 alineatul (2) litera (a) din Directiva 2013/32 de efectul său util, nu poate fi luată în considerare protecția internațională acordată anterior de primul stat membru în cadrul examinării pe fond a cererii.
- 24 Cu toate acestea, este posibil ca anumite elemente în susținerea efectului obligatoriu al acordării statutului de refugiat să rezulte din faptul că nerecunoașterea acestor consecințe juridice ar putea determina eludarea normelor speciale pentru încetarea, excluderea și revocarea statutului de refugiat în conformitate cu articolele 11, 12 și 14 din Directiva 2011/95. Un asemenea pericol de eludare este însă infirmat de faptul că în procedura de azil în discuție nu este vorba despre încetarea sau revocarea statutului de refugiat acordat în primul stat membru, ci despre aspectul dacă pe lângă statutul de refugiat care i-a fost recunoscut anterior în primul stat membru, un solicitant de azil poate fi eligibil pentru o nouă protecție și poate să obțină drepturile aferente în al doilea stat membru în care are loc examinarea.

Jurisprudența din prezent a Curții

- 25 Jurisprudența din prezent a Curții nu este de folos instanței de trimitere pentru a-și forma convingerea certă nici într-un sens, nici în celălalt în legătură cu soluția la problema ridicată privind efectul obligatoriu. Ordonanța din 13 noiembrie 2019, *Hamed și Omar* (C-540/17 și C-541/17, nepublicată, EU:C:2019:964) nu cuprinde suficiente considerații neechivoce privind modul de desfășurare a unei noi proceduri de azil.

- 26 La punctul 42 din ordonanță, Curtea precizează textual: „Astfel cum rezultă și din cererea de decizie preliminară, dreptul german oferă o anumită protecție unui solicitant care din cauza riscului serios de a suferi în statul membru care i-a acordat anterior statutul de refugiat tratamente inumane sau degradante, contrare articolului 4 din cartă, nu se poate întoarce în respectivul stat; el nu prevede însă posibilitatea recunoașterii, în lipsa unei noi proceduri de azil, a acestei calități și nici garantarea drepturilor aferente în Germania.”
- 27 Când vorbește, pe de o parte, despre o „nouă” procedură de azil, Curtea se referă la o examinare neutră în ceea ce privește soluția ce urmează a fi adoptată, fără prejudicarea niciunui aspect. Pe de altă parte, în continuarea propoziției reproduse, Curtea aduce în prim-plan drepturile aferente statutului de refugiat, cu alte cuvinte consecințele juridice ale recunoașterii statutului respectiv. Această considerație a Curții poate fi înțeleasă și în sensul unui efect obligatoriu pentru alte state membre a recunoașterii de către un alt stat membru a statutului de refugiat pentru prima dată.

DOCUMENT DELUCRAT